

Zoeken naar de contouren van labadistenstate

Toeristen moeten kunnen zien hoe Thetinga State net buiten Wiuwert er 350 jaar geleden bij lag. „Zonder kaart erbij. Ge- woon staan en al- les kunnen voe- len.”

MONIQUE FLINKER
FOTO'S JOHAN VAN DER KLAUW

De weilanden net buiten Wiuwert herbergen histo- rie. Het nu zo grasgroene terrein met wat stenen schen erop was ooit de thuishaven van de labadisten – een religieuze sekte uit de zeventiende en achttiende eeuw. Een speciale commissie is al jaren bezig om de contouren van de state en de omringende gebouwen en grachten zichtbaar te maken.

Nog een paar stenen zijn er te zien, net onder de waterspiegel in de sloot. Hier stond ruim 350 jaar gele- den de imposante toegangspoort tot Thetinga State. Na het vertrek van de laatste labadisten, in 1729, is de state met de grond gelijk gemaakt. Al het bruikbare materiaal is meegenomen en elders herbruikt.

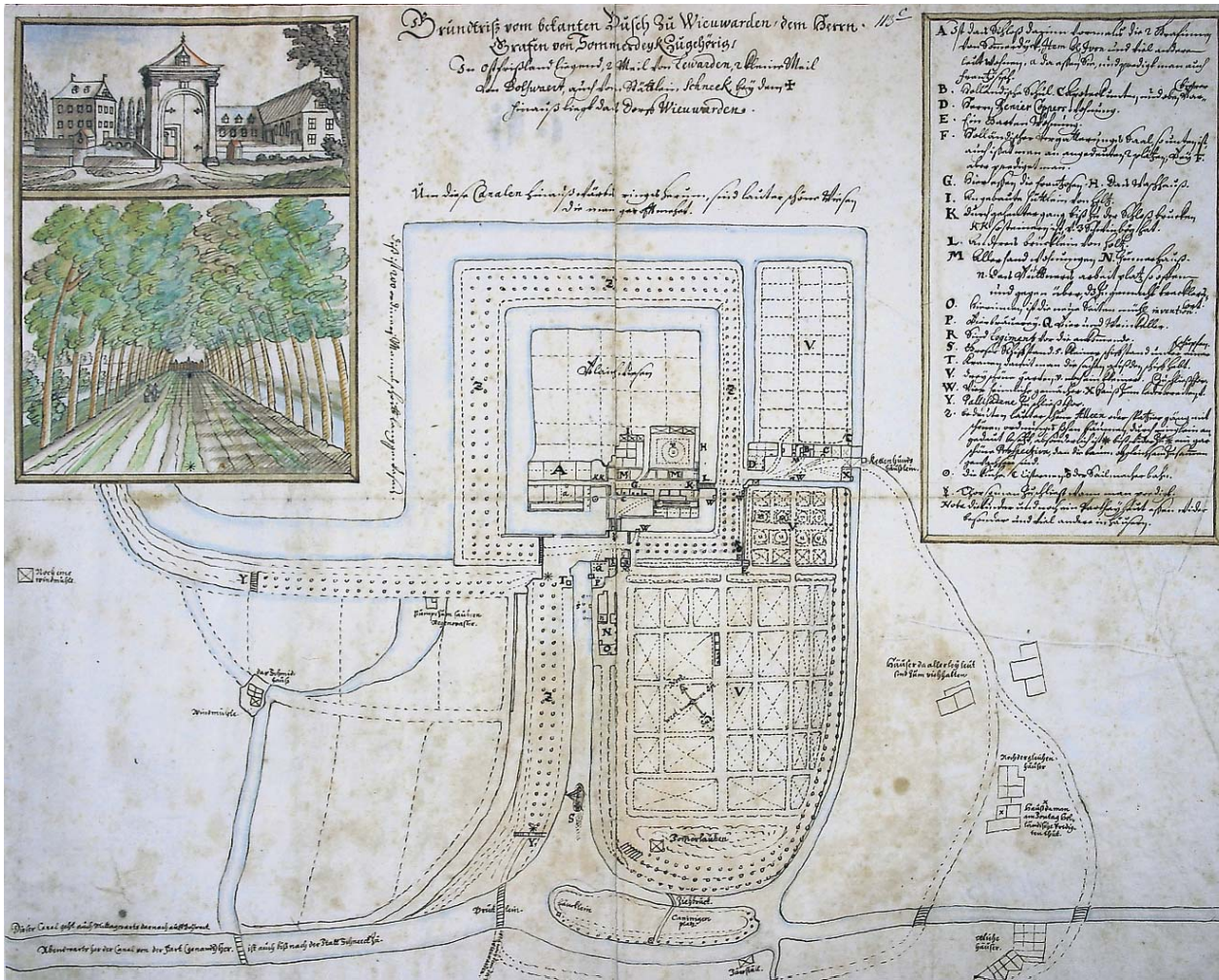
Onlangs hebben archeologen proefsleuven gegraven, in de hoop de funderingen van het labadisten- klooster, zoals het in de volksmond heet, terug te vinden. De graafwerk- zaamheden zijn uitgemeten aan de hand van tekeningen van de Duitse cartograaf Johann Graff. Zijn platte- grond uit 1686 is met opmerkelijke precisie getekend. „Het is ongeloof- lijk hoe goed alles blijkt te kloppen. Hij beschikte immers niet over mo- derne landmetingen”, meent archeo- loog Jaap Scheffer van de commis- sie Thetinga.

Desondanks werden er geen fun- damenten gevonden. „In oude ver- halen is te lezen dat men tijdens het ploegen van het land stuitte op ste- nen muren. Er werd geschreven dat dit de oude kelders van de state wa- ren.”

Helaas bleken de stenen resten de vullingen van de grachten te zijn. „Het is jammer dat we niks van het kasteel hebben gevonden, maar ze- ker geen ramp. We gaan gewoon ver- der met onze plannen”, vertelt Jo- han van der Klaauw, voorzitter van de commissie.

Die plannen behelzen onder meer dat het terrein opgehoogd wordt. „Op die manier worden de resten die in de grond zitten niet aangetast”, legt Scheffer uit. Dat is belangrijk, want na het archeologisch onder- zoek is de grond aangemerkt als ‘be- houdenswaardig’. Er mogen dus geen bodemingrepen gedaan wor- den. In het opgehoogde gedeelte moeten de grachten worden uitge- graafd die er 350 jaar geleden ook liepen.

Verder wil de commissie op de een of andere manier iets zichtbaar ma- ken van de voormalige bebouwing.

De tekening van Johann Graff uit 1686 van Thetinga State. AFBELDING VIA JAAP SCHEFFER

Hoe dat ingevuld wordt, dat weten de heren nog niet. „Eigenlijk is de tweede stap om ook op de rest van het terrein proefsleuven te laten gra- ven. Dan weten we precies wat er hier nog in de grond zit.”

De toekomstige beplanting op het terrein moet passen in het gedachte- goed van de labadisten. Sober dus. „Wellicht met een vlindertuin, om- dat de beroemde Maria Sibylla Meri- an – overigens de ex-vrouw van Jo- hann Graff – hier woonde. Zij was

een expert op het gebied van vlin- dertuinen. En een kruidentuin, vanwe- get het werk van dokter Hendrik van De- venter. Hij had een ‘ziekenhuis’ in Wiuwert. En ongetwijfeld doen we ook iets met Anna Maria van Schur- man, een van de bekendste inwoon- ders van Thetinga State.”

Ook hoopt de commissie interna- tionale samenwerking te vinden met musea die gespecialiseerd zijn in labadisten. „Amerikanen komen hier geregeld. De beroemde Quaker

William Penn, de stichter van Penn- sylvanië, heeft hier het kasteel be- zocht. Dat is voor Amerikanen een heel belangrijk stukje historie.”

Maar de eerstvolgende stap is een tweede opgraving realiseren. Scheffer en Van der Klaauw hopen dat hier binnen enkele maanden meer dui- delijkheid over komt vanuit ge- meente en provincie. Als alles goed verloopt, moeten in 2016 de plannen voor een zichtbaar Thetinga State gepresenteerd worden.

Het labadisme

De labadisten zijn vernoemd naar Jean de Labadie. Deze hervormer brak rond 1650 met de Rooms- katholieke Kerk. Hij en zijn volge- lingen hingen een strikt geloof aan van afzondering, geen aardse lusten en zedelijke gestrengheid. De labadisten kwamen na vele omzwervingen terecht in Altona (Denemarken). Daar stierf De

Labadie in 1674. Een jaar later werden zijn volgelingen gedwon- gen te vluchten vanwege een dre- gende oorlog tussen Denemarken en Zweden.

De vluchtelingen kregen onder- dak op Walta State (het latere Thetinga State) in Wiuwert, bij de drie ongetroude zusters Aerssen van Sommelsdijck. De vrouwen,

zelf labadisten, vroegen hun broer Cornelis, eigenaar van de state, om deze en boerderijen in Wiu- wert en omgeving te mogen ge- bruiken. Hier bleven de labadisten tot 1729, toen de State en landerijen verkocht werden aan de griet- man van Baarderde, Hans Wil- lem baron van Aylva en zijn zus- ter.

Het fundament van de Boogpoort naar het Thetingaterrein.

De gevonden put en de grachten. Jan Theunis van Berkum hanteert de schop.

‘Jammer dat we niks van het kasteel hebben gevonden’

Jaap Scheffer op het Thetingater- rein.